

*การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการเรียนรู้ตามแนวคิด VARK ของนักเรียนมัธยมปลาย
อายุ 16–18 ปีในประเทศไทย สหรัฐอเมริกา และแคนาดา

A Comparative Study of Learning Styles Based on the VARK Model
Among High School Students Aged 16–18 in Thailand,
the United States, and Canada

อธิป ไกรวัฒนพงศ์¹ สันติ อธิพิณนาวากุล^{2*}

Athip Kraiwattanapong¹ Santi Ittipolnawakul^{2*}

¹โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University

²โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University

*Corresponding author e-mail: wissensor@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบลักษณะการเรียนรู้ (Visual, Auditory, Read/Write, Kinesthetic: VARK) ของนักเรียนระดับมัธยมปลายอายุ 16–18 ปีในประเทศไทย สหรัฐอเมริกา และแคนาดา ซึ่งเป็นกลุ่มอายุที่ยังมีการเปลี่ยนแปลงทางพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง และยังไม่ค่อยมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบในระดับนานาชาติ งานวิจัยใช้แบบสอบถาม VARK Learning Questionnaire ในการเก็บข้อมูลจากนักเรียนจำนวน 141 คน โดยแบ่งเป็นประเทศไทย 49 คน สหรัฐอเมริกา 46 คน และแคนาดา 46 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ Pearson's chi-square และ one-way ANOVA เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะการเรียนรู้ระหว่างประเทศ ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการเรียนรู้หลักไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่เมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่านักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านการเรียนรู้ด้วยการฟัง ($\bar{X} \pm SD$; 4.29 ± 1.43) สูงกว่านักเรียนจากอีกสองประเทศ (สหรัฐ 2.73 ± 1.92 , แคนาดา 2.82 ± 1.70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .000$) ขณะที่นักเรียนจากสหรัฐอเมริกา (4.38 ± 1.41) และแคนาดา (3.93 ± 1.71) มีแนวโน้มถนัดการเรียนรู้แบบสัมผัสมากกว่าประเทศไทย (3.42 ± 1.80) ($p = .019$) นอกจากนี้ งานวิจัยได้รวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมโดยให้นักเรียนประเมินสัดส่วนของการเรียนในรูปแบบบรรยายและปฏิบัติในแต่ละรายวิชาที่เรียนอยู่จริง เพื่อศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างบริบทการเรียนการสอนกับลักษณะการเรียนรู้ พบว่าประเทศไทยมีสัดส่วนการเรียนแบบบรรยายสูงถึง 71.8% ซึ่งมากกว่าสหรัฐอเมริกา (43.3%) และแคนาดา (60.0%) อย่างมี

* Received: 20 April 2025, Revised: 25 May 2025, Accepted: 29 May 2025

นัยสำคัญ ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบนี้ช่วยสะท้อนความสัมพันธ์เชิงระบบระหว่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนกับแนวโน้มลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละประเทศ และเสนอแนวทางใหม่ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนในบริบทที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ลักษณะการเรียนรู้; VARK; นักเรียนมัธยมปลาย; การเรียนรู้แบบบรรยายและปฏิบัติ; การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ; การวิจัยข้ามวัฒนธรรม

ABSTRACT

This research aimed to investigate and compare learning styles (Visual, Auditory, Read/Write, Kinesthetic: VARK) among high school students aged 16–18 years in Thailand, the United States, and Canada—an age group that continues to undergo developmental changes and has received limited attention in international comparative studies. The study employed the VARK Learning Questionnaire to collect data from 141 students: 49 from Thailand, 46 from the United States, and 46 from Canada. Data were analyzed using Pearson's chi-square and one-way ANOVA to compare differences in learning styles across countries. The findings revealed that primary learning styles did not differ significantly among the three countries. However, component-level analysis showed that Thai students had significantly higher mean scores in auditory learning ($\bar{x} \pm SD$; 4.29 ± 1.43) compared to students from the other two countries (USA: 2.73 ± 1.92 ; Canada: 2.82 ± 1.70) with statistical significance ($p = .000$). In contrast, students from the United States (4.38 ± 1.41) and Canada (3.93 ± 1.71) demonstrated a greater tendency toward kinesthetic learning compared to Thai students (3.42 ± 1.80) ($p = .019$). Additionally, the study collected supplementary data by having students assess the proportion of lecture-based versus hands-on learning in their actual coursework to examine the relationship between instructional context and learning styles. Results indicated that Thailand had a significantly higher proportion of lecture-based instruction at 71.8%, compared to the United States (43.3%) and Canada (60.0%). This comparative data revealed a systemic relationship between instructional approaches and students' learning style tendencies in each country, suggesting new directions for developing learning environments tailored to learners' characteristics within different cultural contexts.

Keywords: learning styles; VARK; high school students; lecture-based and practical learning; comparative study; cross-cultural research

บทนำ

การศึกษาลักษณะการเรียนรู้ (Learning Styles) เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจจากนักการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการเข้าใจลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนสามารถช่วยให้การออกแบบกระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Coffield et al., 2004; Fleming, 2012) ลักษณะการเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบ แต่หนึ่งในโมเดลที่ได้รับความนิยมและใช้อย่างแพร่หลาย คือโมเดล VARK (Visual, Auditory, Read/Write, and Kinesthetic) ซึ่งจำแนกลักษณะ

การเรียนรู้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ การมองเห็น การฟัง การอ่าน/เขียน และการสัมผัส (Fleming & Mills, 1992)

ลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนอาจได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัย เช่น วัฒนธรรม ระบบการศึกษา และความถนัดหรือความชอบส่วนบุคคล (Pashler et al., 2009; Riding & Rayner, 2013) งานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างด้านลักษณะการเรียนรู้ระหว่างภูมิภาค โดยนักเรียนในประเทศตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกาและแคนาดา มักมีลักษณะการเรียนรู้ที่เน้นการมองเห็นและการลงมือทำ ขณะที่นักเรียนในประเทศเอเชีย เช่น ญี่ปุ่นและเกาหลี มักเน้นการเรียนรู้ผ่านการฟัง (Riener & Willingham, 2010) ความแตกต่างเหล่านี้อาจสะท้อนถึงรูปแบบการสอนที่แตกต่างกัน เช่น การใช้การบรรยายเป็นหลักในประเทศไทย และการใช้กิจกรรมปฏิบัติจริงเป็นหลักในประเทศตะวันตก (Jensen & McConchie, 2020)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมปลายอายุ 16–18 ปีในประเทศไทย สหรัฐอเมริกา และแคนาดา เพื่อสำรวจความเหมือนหรือความแตกต่างของลักษณะการเรียนรู้ระหว่างประเทศ และใช้เป็นข้อมูลประกอบการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมปลายอายุ 16–18 ปีในประเทศไทย สหรัฐอเมริกา และแคนาดา ตามโมเดล VARK ได้แก่ การมองเห็น การฟัง การอ่าน/เขียน และการสัมผัส
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการเรียนรู้กับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (เช่น การเรียนทฤษฎีและปฏิบัติ) ในแต่ละประเทศ
3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนในบริบทต่างประเทศ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนมัธยมปลาย อายุระหว่าง 16–18 ปี จำนวนทั้งสิ้น 141 คน จากสามประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย สหรัฐอเมริกา และแคนาดา โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาโรงเรียนที่มีความพร้อมให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและมีหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่สามารถเปรียบเทียบกันได้ในการณ์ของโรงเรียนในสหรัฐอเมริกาและแคนาดา ผู้วิจัยได้ประสานงานกับนักเรียนไทยที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนในโรงเรียนดังกล่าว เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยและส่งแบบสอบถามในรูปแบบ Google ฟอรม์ให้นักเรียนมัธยมปลายที่มีอายุระหว่าง 16–

18 ปีที่โรงเรียนเหล่านั้นเข้าร่วมตามความสมัครใจ ส่วนในประเทศไทย ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากนักเรียนของโรงเรียนสาธิต มศว ปทุมวัน โดยพิจารณาจากนักเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัยเช่นกัน

ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างในแต่ละประเทศมีจำนวนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ประเทศไทย 48 คน สหรัฐอเมริกา 48 คน และแคนาดา 45 คน ซึ่งถือว่าการกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่างที่สมดุลเพียงพอสำหรับการเปรียบเทียบในระดับเบื้องต้น แบ่งเป็น

- ประเทศไทย: นักเรียนชาย 26 คน และนักเรียนหญิง 22 คน จากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
- สหรัฐอเมริกา: นักเรียนชาย 25 คน และนักเรียนหญิง 23 คน จากโรงเรียน Eagle School International, Wisconsin
- แคนาดา: นักเรียนชาย 23 คน และนักเรียนหญิง 22 คน จากโรงเรียน Felix-Leclerc High School, Repentigny

2. การเก็บข้อมูล

- **เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล** ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม VARK Learning Questionnaire version 8.02 (ฉบับภาษาอังกฤษ) (VARK, 2024) และแบบสอบถาม “ฉันจะเรียนได้ดีที่สุดอย่างไร” (ฉบับแปลเป็นภาษาไทย) (Questionnaire - VARK, 2014) เพื่อประเมินลักษณะการเรียนรู้หลัก (Main Learning Style) ของนักเรียน โดยแบบสอบถามจัดทำในรูปแบบ Google Form เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลและประมวลผล ผลการประเมินลักษณะการเรียนรู้จะพิจารณาจากคะแนนรวมสูงสุดในแต่ละหมวด ได้แก่ การมองเห็น (Visual), การฟัง (Auditory), การอ่าน/เขียน (Read/Write), และการสัมผัสหรือการลงมือปฏิบัติ (Kinesthetic)

- **คำถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ในรายวิชา** นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มคำถามปลายเปิดในแบบสอบถาม เพื่อให้ให้นักเรียนประเมินตนเองเกี่ยวกับสัดส่วนของการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ "บรรยาย" และ "ปฏิบัติ" ในแต่ละรายวิชาที่เรียน เช่น คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ ชีววิทยา ฯลฯ โดยให้นักเรียนระบุเป็นสัดส่วนร้อยละตามความเข้าใจของตนเอง (เช่น 20:80, 50:50, 75:25 เป็นต้น) เพื่อสะท้อนมุมมองของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้ในแต่ละวิชา จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยรายวิชาในแต่ละประเทศ เพื่อนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวโน้มของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงทฤษฎีและปฏิบัติในบริบทระหว่างประเทศ

3. การวิเคราะห์ทางสถิติ

ใช้โปรแกรม IBM SPSS Statistics version 22 ในการวิเคราะห์ตัวแปร non-parametric ด้วยการทดสอบ Pearson's chi-square และตัวแปร parametric ด้วย one-way ANOVA พร้อมทั้งวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยการทดสอบ post hoc Tukey โดยใช้ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$

ผลการวิจัย

ข้อมูลประชากร: ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 141 คน โดยการกระจายเพศและจำนวนของนักเรียนจากแต่ละประเทศมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

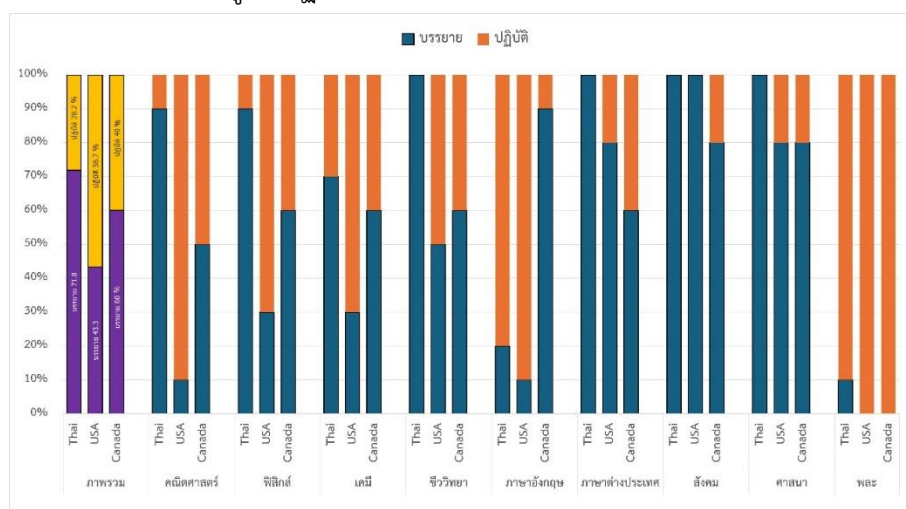
ตารางที่ 1: ข้อมูลประชากรที่เข้าร่วมตอบแบบสอบถาม

ประเทศ	จำนวน (%)		
	ชาย	หญิง	รวม
ประเทศไทย	26 (54.2%)	22 (45.8%)	48
สหรัฐอเมริกา	25 (52.1%)	23 (47.9%)	48
แคนาดา	23 (51.1%)	22 (48.9%)	45
รวม	74 (52.5%)	67 (47.5%)	141

วิธีการสอนในโรงเรียนมัธยมของแต่ละประเทศ

จากการประเมินลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมในแต่ละประเทศ พบว่าวิธีการสอนประกอบด้วยทั้งการบรรยายและกิจกรรมปฏิบัติ ดังแสดงในภาพที่ 1 โดยพบว่าในประเทศไทย วิธีการสอนโดยรวมเป็นการบรรยายคิดเป็นร้อยละ 71.8 ขณะที่ในแคนาดาอยู่ที่ร้อยละ 60 และในสหรัฐอเมริการ้อยละ 43.3 สหรัฐอเมริกามีการสอนแบบลงมือปฏิบัติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.7 รองลงมาคือแคนาดาร้อยละ 40 และประเทศไทยร้อยละ 28.2

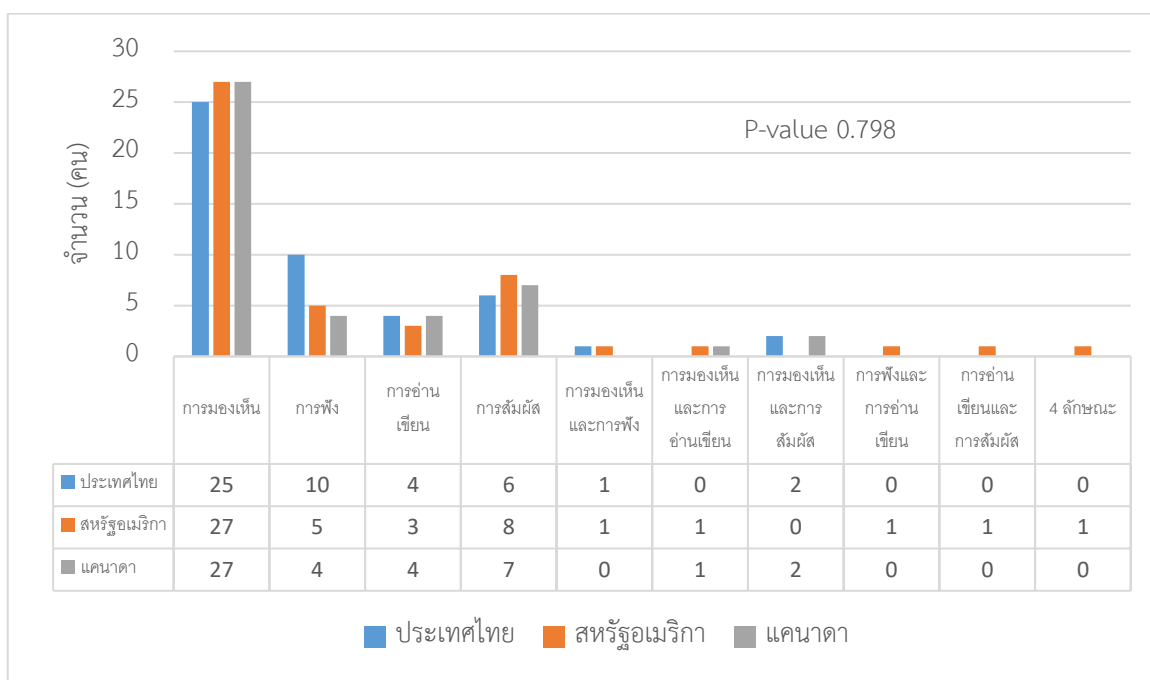
รายวิชาที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในด้านวิธีการสอนได้แก่ คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ และชีววิทยา โดยในประเทศไทยรายวิชาเหล่านี้เน้นการบรรยายเป็นหลัก ในขณะที่ในสหรัฐอเมริกาและแคนาดาเน้นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติมากกว่า

ภาพที่ 1: เปรียบเทียบสัดส่วนการจัดการเรียนรู้เชิงบรรยายและเชิงปฏิบัติในแต่ละวิชาในแต่ละประเทศ

ลักษณะการเรียนรู้หลัก: ผลการศึกษาจากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ด้วยการมองเห็น (Visual) เป็นลักษณะการเรียนรู้หลักของนักเรียนมัธยมปลายในทั้งสามประเทศ โดยในประเทศไทยพบว่านักเรียนร้อยละ 45.8 มีลักษณะการเรียนรู้หลักเป็นแบบมองเห็น ขณะที่ในสหรัฐอเมริกาและแคนาดาพบร้อยละ 60.5 และ 67.5 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าลักษณะการเรียนรู้ด้านการฟัง การอ่าน/เขียน หรือการสัมผัส

นอกจากนี้ ยังพบว่านักเรียนจำนวนหนึ่งในแต่ละประเทศมีลักษณะการเรียนรู้หลายลักษณะร่วมกัน โดยในประเทศไทยพบร้อยละ 6.3 ของนักเรียนมีลักษณะการเรียนรู้หลักตั้งแต่ 2 ลักษณะขึ้นไป สหรัฐอเมริการ้อยละ 10.4 และแคนาดาร้อยละ 6.7 ทั้งนี้ ในสหรัฐอเมริกายังพบว่ามีนักเรียนร้อยละ 2.1 ที่มีลักษณะการเรียนรู้หลักครบทั้ง 4 ประเภท ในขณะที่ไม่พบในประเทศไทยและแคนาดา ผลการเปรียบเทียบไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.798$)

ภาพที่ 2: ลักษณะการเรียนรู้หลักในแต่ละประเทศ

ลักษณะการเรียนรู้เฉพาะในแต่ละแบบ: แม้ว่าลักษณะการเรียนรู้หลักของนักเรียนในทั้งสามประเทศจะเป็นการเรียนรู้ผ่านการมองเห็น ซึ่งไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ แต่เมื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการเรียนรู้เฉพาะในแต่ละประเภท กลับพบว่ามีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะการเรียนรู้โดยการฟังและโดยการสัมผัส (ตารางที่ 2) นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยในการเรียนรู้ด้วยการฟังที่ 4.29 คะแนน ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในสหรัฐอเมริกาและแคนาดา ที่ 2.73 และ 2.82 คะแนนตามลำดับ ในขณะที่นักเรียนจากสหรัฐอเมริกาและแคนาดามีคะแนนเฉลี่ยในการเรียนรู้แบบสัมผัสที่ 4.38 และ 3.93 คะแนน ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนไทยที่ 3.42 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -

value < 0.05) สำหรับการเรียนรู้ในลักษณะการมองเห็นและการอ่านเขียน รวมถึงการเรียนรู้ที่มากกว่าหนึ่งลักษณะของนักเรียนในทั้งสามประเทศ พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 2: ลักษณะการเรียนรู้เฉพาะในแต่ละประเทศ

ลักษณะการเรียนรู้เฉพาะ	ค่าเฉลี่ย $\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน			p-value
	ประเทศไทย	สหรัฐอเมริกา	แคนาดา	
การมองเห็น	6.02 $\pm$ 1.85	6.00 $\pm$ 1.88	6.56 $\pm$ 1.75	.260
การฟัง	4.29 $\pm$ 1.43	2.73 $\pm$ 1.92	2.82 $\pm$ 1.70	.000*
การอ่านเขียน	2.27 $\pm$ 1.69	2.90 $\pm$ 1.29	2.87 $\pm$ 1.44	.071
การสัมผัส	3.42 $\pm$ 1.80	4.38 $\pm$ 1.41	3.93 $\pm$ 1.71	.019*
2 ลักษณะ	1.06 $\pm$ 0.24	1.15 $\pm$ 0.50	1.07 $\pm$ 0.25	.441
3 ลักษณะ	0	0	0	
4 ลักษณะ	0	1	0	

* * แสดงค่าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

อภิปรายผล

ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความแตกต่างกันตามบริบททางวัฒนธรรม ระบบการศึกษา วิธีการเรียนการสอน ความถนัดทางสติปัญญา และความชอบส่วนบุคคล โดยวัฒนธรรมที่ผู้เรียนเติบโตมาเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่หล่อหลอมแนวทางการเรียนรู้ เช่น ในระบบการศึกษาที่เน้นการบรรยาย ผู้เรียนมักถนัดการเรียนรู้ผ่านการฟัง ขณะที่ระบบที่สนับสนุนกิจกรรมปฏิบัติจะเอื้อต่อผู้เรียนที่ถนัดการเรียนรู้โดยการสัมผัส (Fleming & Mills, 1992; Kolb, 2015) สภาพแวดล้อมทางการศึกษาก็มีบทบาทไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน โดยเฉพาะระบบที่เน้นการมีส่วนร่วม เช่น team-based learning ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Dewey, 1938)

ทฤษฎีที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการสอนกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ Experiential Learning Theory (Kolb, 2015) ซึ่งเสนอว่าผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อมีโอกาสสัมผัสประสบการณ์จริงและนำประสบการณ์นั้นมาวิเคราะห์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นในระบบการศึกษาของสหรัฐอเมริกาและแคนาดาที่เน้นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ขณะที่บริบทไทยที่ใช้การสอนแบบบรรยายเป็นหลักนั้นสอดคล้องกับแนวคิดของ Cognitive Load Theory (Sweller, 1988) ซึ่งอธิบายว่าการเรียนรู้ผ่านการฟังสามารถเกิดขึ้นได้ดีหากข้อมูลไม่ซับซ้อนเกินไป แต่หากไม่มีการออกแบบเนื้อหาอย่างเหมาะสม อาจเพิ่มภาระทางปัญญาให้ผู้เรียนจนกระทบต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้

กระบวนการทางสติปัญญาเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการเรียนรู้ โดยผู้เรียนมักเลือกวิธีที่สอดคล้องกับความถนัดของตน (Pashler et al., 2009) รวมถึงความชอบส่วนบุคคลและบุคลิกภาพ

เช่น การเรียนรู้ผ่านการฟัง การมองเห็น หรือการลงมือปฏิบัติ ซึ่งลักษณะเหล่านี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบทหรือช่วงวัย อย่างไรก็ตาม แนวคิด VARK ที่ใช้ในงานวิจัยนี้ก็มีข้อวิจารณ์จากนักวิชาการบางกลุ่ม โดยเฉพาะ Pashler et al. (2009) ที่ชี้ว่าหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนตาม Learning Styles ยังมีจำกัด อีกทั้งการจำแนกลักษณะการเรียนรู้ในลักษณะคงที่อาจไม่สะท้อนความยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นจริงในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

หลายการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างด้านลักษณะการเรียนรู้ในกลุ่มผู้เรียนต่างวัฒนธรรมและระดับการศึกษา ตัวอย่างเช่น นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในประเทศอินโดนีเซียมีแนวโน้มการรับรู้แบบ auditory และ visual (The VARK Learning Styles of Junior Islamic High School Students, 2020) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษารั้วนี้ที่พบว่านักเรียนมัธยมปลายอายุ 16–18 ปีจากประเทศไทย สหรัฐอเมริกา และแคนาดา ให้ความสำคัญกับการมองเห็นเป็นหลัก โดยเฉพาะนักเรียนไทยที่เติบโตมากับระบบการสอนแบบบรรยายตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จึงมีคะแนนเฉลี่ยด้านการเรียนรู้โดยการฟังสูงกว่าสหรัฐอเมริกาและแคนาดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการวิเคราะห์สัดส่วนของการเรียนการสอนภาคบรรยายและภาคปฏิบัติในแต่ละประเทศพบว่าประเทศไทยมีการสอนแบบบรรยายสูงถึง 71.8% ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มของผู้เรียนที่ถนัดการฟัง ขณะที่สหรัฐอเมริกาและแคนาดามีการสอนผ่านกิจกรรมปฏิบัติมากกว่าร้อยละ 40 ส่งผลให้ผู้เรียนมีลักษณะการเรียนรู้แบบสัมผัสมากกว่าในบริบทไทย ข้อค้นพบนี้สามารถอธิบายผ่านมุมมองของแนวคิด Social Constructivism (Vygotsky, 1978) ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเฉพาะในรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ (collaborative learning) ซึ่งเป็นจุดเด่นในระบบการศึกษาตะวันตก ตรงกันข้ามกับระบบการศึกษาของไทยที่ยังคงยึดครูเป็นศูนย์กลาง ส่งผลให้ผู้เรียนมีโอกาสน้อยลงในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติจริง

อิทธิพลของเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่เติบโตมากับสื่อดิจิทัล เทคโนโลยีช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของตน เช่น วิดีโอสำหรับผู้เรียนแบบ visual พอดแคสต์และสื่อเสียงสำหรับ auditory และเกมหรือโปรแกรมจำลองสถานการณ์ (simulation) สำหรับ kinesthetic (Jensen & McConchie, 2020) อย่างไรก็ตาม ระดับการเข้าถึงและการใช้เทคโนโลยีในชั้นเรียนของแต่ละประเทศยังคงแตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความหลากหลายในลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละบริบท

ในบริบทของประเทศไทย มีความพยายามประยุกต์ใช้สื่อการเรียนรู้ใหม่ ๆ เช่น เกมแนวสวมบทบาท (Role-Playing Games: RPG) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยเฉพาะผู้ที่ถนัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ เกมประเภทนี้ช่วยกระตุ้นความสนใจและส่งเสริมทักษะทางปัญญาและอารมณ์ เช่น การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีม (Chansri & Wasanasomsithi, 2016) จึง

นับเป็นแนวทางที่ช่วยเติมเต็มข้อจำกัดของการเรียนการสอนแบบบรรยายที่ยังคงเป็นหลักในระบบการศึกษาไทย

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดที่สำคัญ ได้แก่ การใช้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนเพียงแห่งเดียวในแต่ละประเทศ ซึ่งอาจไม่สามารถเป็นตัวแทนที่สมบูรณ์ของนักเรียนในประเทศนั้น ๆ ได้ อีกทั้งโรงเรียนสาธิตในประเทศไทยที่เข้าร่วมการวิจัยก็อาจมีลักษณะเฉพาะทางวิชาการหรือโครงสร้างหลักสูตรที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป เช่น มีการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนที่ทันสมัยกว่า หรือมีสื่อการเรียนที่สนับสนุนรูปแบบการเรียนรู้บางประเภทมากเป็นพิเศษ ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งคือ แม้มีการเก็บข้อมูลจำแนกตามเพศของผู้เรียน แต่ผู้วิจัยยังไม่ได้วิเคราะห์ความแตกต่างทางเพศในลักษณะการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นประเด็นที่น่าสนใจและช่วยเพิ่มมิติในการทำความเข้าใจลักษณะการเรียนรู้ในแต่ละบริบทวัฒนธรรมได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ข้อจำกัดเหล่านี้ควรนำไปพิจารณาในการตีความผลการวิจัย และในการออกแบบการวิจัยในอนาคตควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมโรงเรียนหลากหลายประเภทและภูมิภาค รวมถึงวิเคราะห์ปัจจัยเชิงประชากรเพิ่มเติม เช่น เพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศของผู้เรียน

จากข้อค้นพบของการศึกษานี้ ผู้วิจัยเสนอแนวทางในการประยุกต์ใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม เช่น ในบริบทของประเทศไทย ซึ่งผู้เรียนมีแนวโน้มถนัดการเรียนรู้แบบการฟังและการมองเห็น ควรส่งเสริมการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย เช่น คลิปวิดีโอ บทเรียนออนไลน์ที่มีการสรุปด้วยแผนภาพ หรืออินโฟกราฟิก ควบคู่ไปกับการฝึกฝนการคิดเชิงวิเคราะห์ผ่านคำถามปลายเปิด ในขณะที่สหรัฐอเมริกาและแคนาดาควรเน้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ลงมือปฏิบัติจริง เช่น การใช้โครงงาน (project-based learning) การเรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง (simulation-based learning) หรือการเรียนรู้แบบสืบค้น (inquiry-based learning) เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนที่มีลักษณะ kinesthetic และสอดคล้องกับบริบทวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยเพิ่มเติมที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการเรียนรู้ : ควรพิจารณาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลต่อลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น บริบทครอบครัว บทบาทของครู และสื่อการเรียนรู้ เพื่อเข้าใจกลไกที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ในแต่ละบริบทมากยิ่งขึ้น
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการเรียนรู้กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน : การวิจัยในอนาคตควรตรวจสอบว่าการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนสามารถส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการหรือความพึงพอใจของผู้เรียนได้อย่างไร

3. ขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังบริบทวัฒนธรรมอื่น : การวิจัยในกลุ่มตัวอย่างจากประเทศหรือภูมิภาคอื่น เช่น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือยุโรปตะวันตก จะช่วยให้สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างเชิงวัฒนธรรมและระบบการศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยนี้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ในสองประเด็นหลัก ได้แก่ (1) การศึกษาลักษณะการเรียนรู้ตามแนวทาง VARK ในกลุ่มนักเรียนมัธยมปลายช่วงอายุ 16–18 ปี จากบริบทที่หลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งยังไม่ค่อยมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบในระดับนานาชาติ และ (2) การนำเสนอแนวทางใหม่ในการวิเคราะห์สัดส่วนของการเรียนรู้ในรูปแบบทฤษฎีและปฏิบัติในแต่ละรายวิชา โดยให้นักเรียนประเมินตามประสบการณ์ตรงในห้องเรียน ทำให้สามารถเชื่อมโยงแนวทางการจัดการเรียนการสอนกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจากข้อมูลที่ได้ สามารถเสนอแนวคิดเชิงระบบที่อธิบายว่า สัดส่วนของการเรียนการสอนแบบทฤษฎีและปฏิบัติในแต่ละประเทศอาจมีผลต่อการพัฒนาความถนัดด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งถือเป็นแนวทางใหม่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะผู้เรียนในแต่ละบริบทวัฒนธรรมและระบบการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- Chansri, N., & Wasanasomsithi, P. (2016). Promoting Thai EFL university students' critical thinking skills through a genre-based reading instructional model in an English for academic purposes course. *English Language Teaching*, 9(10), 1–11.
<https://doi.org/10.5539/elt.v9n10p1>
- Coffield, F., Moseley, D., Hall, E., & Ecclestone, K. (2004). *Learning styles and pedagogy in post-16 learning: A systematic and critical review*. Learning and Skills Research Centre.
- Dewey, J. (1938). *Experience and education*. <https://www.schoolofeducators.com/wp-content/uploads/2011/12/EXPERIENCE-EDUCATION-JOHN-DEWEY.pdf>
- Fleming, N. (2012). *Facts, fallacies and myths: VARK and learning preferences*.
<https://www.vark-learn.com/wp-content/uploads/2014/08/Some-Facts-About-VARK.pdf>
- Fleming, N. D., & Mills, C. (1992). Not another inventory, rather a catalyst for reflection. *To Improve the Academy*, 11(1), 137–155.
- Jensen, E., & McConchie, L. (2020). *Brain-based learning: Teaching the way students really learn* (3rd ed.). Corwin.

- Kolb, D. (2015). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development* (2nd ed.). Pearson Education, Inc. (Original work published 1984)
- Pashler, H., McDaniel, M., Rohrer, D., & Bjork, R. (2009). Learning styles: Concepts and evidence. *Psychological Science in the Public Interest*, 9(3), 105–119.
<https://doi.org/10.1111/j.1539-6053.2009.01038.x>
- Questionnaire - VARK. (2014, August 14). *VARK – a guide to learning styles*. <https://vark-learn.com/questionnaire/>
- Riding, R., & Rayner, S. (2013). *Cognitive styles and learning strategies*. David Fulton Publishers. <https://doi.org/10.4324/9781315068015>
- Riener, C., & Willingham, D. (2010). *The myth of learning styles*. Change: The Magazine of Higher Learning, 42, 32–35. <http://dx.doi.org/10.1080/00091383.2010.503139>
- Sweller, J. (1988). Cognitive load during problem solving: Effects on learning. *Cognitive Science*, 12(2), 257–285.
- The VARK learning styles of junior Islamic high school students. (2020). *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 13(4), 1077–1093.
- VARK. (2024). *VARK questionnaire*. *VARK – a guide to learning preferences*. <https://vark-learn.com/the-vark-questionnaire/>
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.